

"Yarım asır evvel tab'edilen bu müdafaayı şimdi bu asra daha muvafık gördük." deniyor. Bu asra daha ziyade bakmasının sırrı nedir ve hangi olaylara muvafık düşüyor?

"Yarım asır evvel tab edilen bu müdafaayı, şimdi bu asra daha muvafık gördük. Güya o zamandan elli sene sonra, bir hiss-i kablelvuku ile bir nevî ihbar-ı gaybî olarak hayat-ı içtimaiyeyi alâkadar eden çok hakikatlere temas ettiğinden neşredildi."(1)

İman hizmetinden sonra en mühim mesele istibdadın kalkıp hürriyetin yerleşmesidir. Günümüzde bunun önemini daha bir güzel anlıyoruz. Batı medeniyeti zahiri sömürge düzenini bırakıp yerine taşeron olan askeri ya da sivil diktatörlükleri bırakarak, İslam aleminin siyasi ve toplumsal etkisini kısmaya elli yıldır muvaffak olmuş, kısmen de olmaktadır.

Sünühat, Münazarat ve Divan-ı Harb-i Örfî gibi hacmi küçük ama verdiği mesaj çok büyük olan risaleler, bu asrın siyasi ve sosyal konularına tam bir merhem niteliğindedir. Özellikle son on yılda Türkiye'nin geldiği demokratik seviye ve Arap baharının başlaması, bu eserlerin önemini daha da ziyadeleştirmiştir, denilebilir. Dolayısıyla Üstadın eski eserlerine ve özellikle Divan-ı Harbi Örfi eserine, hâlde (mevcut zaman) söylenmiş, ama istikbali hedefleyen eserler nazarıyla bakılabilir. Bu noktadan bu eserlerin İlahi sünuhat ve planlamayla yazıldığına kanaatimiz tamdır.

"Hayat-ı içtimaiyeyi alâkadar eden çok hakikatler..." hürriyet, demokrasi ve hukukun üstünlüğü gibi kavramlara yapılan atıflardır. Üstad Hazretleri bu gibi eserleri ile bu incelikleri yüz yıl önceden haber veriyor.

(1) bk. [Divan-ı Harb-i Örfi, İfade-i Nâşir.](#)